

KNJIVNICA DUŠANA CERNETA
TRST

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

15. APRILA A.D. 2000
SLS + SKD
? ? ?

LETO IL (49) / 54

JANUAR - APRIL 2000

ŠTEVILKA 1-4 No.1-4

DR. LAMBERT EHRLICH

Dr. Jožko Šavli

Minulo je že nekaj let, odkar je prof. Čuješ izdal knjigo – gradivo za življenjepis z naslovom *Dr. Lambert Ehrlich – Stražar naših svetinj* (Antigonish, Nova Škotska, 1992, 324 strani). To je bil po padcu komunističnega režima verjetno prvi poziv k temu, da priključimo znova v spomin življenje in delo človeka, ki spada med največje osebnosti v novejši slovenski zgodovini.

Pred kratkim nas je **MARIO GARJUP** presenetil z novo knjigo o prof. Ehrlichu, ki jo je izdalo Združenje D. Mario Cernet v Žabnicah (Camporosso in Valcanale; Ud.).

Tako se postopoma nabira gradivo o tem velikem možu, ki je na idejno političnem polju pripravljaval vstop Slovencev v moderno zgodovino. Naj k tem pričevanjem dodam še naslednji dogodek.

Leta 1095 sem končaval svojo ilustrirano knjigo *Slovenija, podoba evropskega naroda*. Spomnil sem se tudi prof. Ehrlicha, pa nisem imel njegove slike, da bi jo vnesel v knjigo, ki jo je bilo treba zaključiti. Tedaj me preseneti telefonski klic. Eden izmed mojih kolegov ni vedel, kaj pripravljam, in me že eno leto, odkar je stopil v pokoj, ni bil poklical. Pravi, da ima zame neko knjigo, ki bi me zanimala. Stopim do njega. Bila je knjigao Sv. Višarjah, ki jo je pripravil prav tako **Mario Gariup**. Odprem jo ravno na strani, na kateri je bila Ehrlichova slika.

Tako je prišla v omenjeno knjigo. V svoji naslednji knjigi *Slovenski svetniki* (1999) sem predstavil tudi nekatere slovenske osebnosti kot zglede in tudi kor kandidate za svetništvo. Toda o prof. Ehrlichu nisem imel primerne gradiva. Doslej se ni še nihče lotil sistematičnega zbiranja njegovega opusa, njegovih številnih spisov, objavljenih tudi v tujih jezikih. Njegova ustvarjalnost in vloga je v javnosti le deloma prikazana.

Njegova osebnost je tudi za postkomunistični režim še vedno moteča. V Enciklopediji Slovenije, ki je začela izhajati nekaj let pred koncem Jugoslavije, je moral sestavljalec njegovega gesla

izpustiti naslednji stavek: *V političnem pogledu se je zavzemal za večjo samostojnost Slovenije, ki pa naj bi bila vključena v širšo zvezo slovanskih oz. Srednjeevropskih držav (Mladina st.44. 1989.)*

Vzrok za umor prof. Ehrlicha leta 1942 po komunistih je bil po vsej verjetnosti povezan prav s tem političnem gledanjem, še bolj kot z njegovim idejnim delovanjem v katoliškem političnem gibanju. Prihodnost Slovencev, ki bi ob vsej svobodi in demokraciji temeljila na vrednotah katoliške vere, je bila takrat že tako ali tako daleč prevladujoča v mišljenju slovenske javnosti. Bil pa je edini, ki se je zavedal da slovenski narod lahko preživi samo v lastni državi.

Vsled tega je bil deležen prikrite mržnje balkanskih in balkansko usmerjenih političnih krogov. Ob koncu druge svetovne vojne so dali komunistični oblastniki njegov grob izkopati in kosti raztresti neznano kam. Grozljivo barbarsko početje, ki se je dogajalo še v zadnjih jugoslovanskih vojnah.

Ehrlichova vizija samostojne Slovenije je preživela v emigraciji. Njeno misel je zastopala skupina okoli lista **SLOVENSKA DRŽAVA**. Vendar pa večina slovenske politične emigracije njegovega sporočila ni dojemala. V svoji manjšinski miselnosti si je bodočnost Slovencev predstavljala le v nekomunistični in demokratični Jugoslaviji, ki naj bi bila edina sposobna zavarovati Slovence pred pohlepom Nemcev in Italijanov. Profesor Ehrlich pa je očitno že zdavnaj spoznal, da kakršnakoli Jugoslavija ne bo sposobna zavarovati Slovencev, če se ne bodo znali sami.

To je čutila tudi večina slovenskih ljudi, vendar si s svojim prepričanjem niso upali na dan. Ustrahovani cela desetletja si ga še danes ne upajo izreči. V tem pogledu je prof. Ehrlich še vedno glasnik in bo to tudi ostal, "kakor bo ostala glasnik tudi **SLOVENSKA DRŽAVA**" (op.ured).

GOVOR IVO JEVIKARJA V BOLTONU na Slovenskem dnevu 27. junija 1999

Z zamudo objavljamo lep in še vedno aktualen govor, ki ga je imel g. Ivo Jevnikar, tržaski kulturni delavec, za 40. Slovenski dan v Boltonu, Kanada, dne 27. junija 1999. Govorniku se za zamudo opravičujemo. (uredn.. S.D.)

Spoštovani prireditelji in predstavniki organiziranega slovenskega življenja v Kanadi, a tudi v Združenih državah!

Gospa predsednica, gospod predsednik, gospod častni konzul, gospoda župnika, Drage udeležence in udeleženci, rojaki in prijatelji v Kanadi!

V veliko čast in veselje mi je, da Vam smem prinesiti pozdrav iz domovine Lepe Vide ob Jadranskem morju, s Krasa, ki ga opeva Srečko Kosovel; iz krajev ob "bistri hčeri planin", o Soči; iz vasi pod Matajurjem, Kaninom, in sv. Višarjami. Pozdrav, torej, iz tistega dela Primorske, ki je pod Italijo in v katerem Slovenci živimo kot narodna manjšina. Manjšina, ki se bori za svoje človeške, jezikovne in narodne pravice in ki torej zna ceniti prostovoljno delo, zvestobo, delavnost, požrtvovalnost in vztrajnost, ljubezen- torej vrednote, ki stojijo za preprostim naslovom "40 Slovenski dan".

Vsi, ki ste zbrani na tem jubilejnim srečanju, veliko bolj od mene poznate vse to ozadje, ki se začneja v družinah, a sega od verskih srečanj v naših župnijah do šolskih ur materinščine, petja folklorne, od skavtskih sestankov in taborov, do hranilnice in zadrug, od prosvetnih in kulturnih

večerov, do družabnih srečanj, prirejanja gostovanj iz domovine in zamejstva, od literarnega ustvarjanja do skrbi za naš tisk, radio in knjige, od političnih, kulturnih, gospodarskih, socialnih, športnih, pa tudi do lovskih in drugačnih prizadevanj.

Dovolite, da Vam na tem jubilejnim srečanju za vse to čestitam in Vam voščim še veliko uspehov, a seveda tudi dela, saj uspehi ne pridejo sami od sebe.

Priznanje gre celotni tukajšnji skupnosti, ki je v povojnem času veliko prejela od Kanade, a je - ob zvestobi stari - tudi novi domovini obilno vračala s poštenim delom, solidarnostjo, prispevkom ročnih in umskih delavcev, gospodarstvenikov, znanstvenikov, ustvarjalcev, Cerkevne občestva - od svetniškega škofa Barage do današnjega cerkvenega kneza, kardinala našega rodu. Ta skupnost je veliko dala tudi Sloveniji, ko je bogato soustvarjala naš skupni slovenski prostor in vsa težka leta pričala za zakrivano resnico in zapostavljene ideale.

Mislím, da smo lahko ob jubilejnim Slovenskem dnevu in vsem ostalem, kar sem bežno omenil, ponosni vsi Slovenci, kjerkoli živimo. In to je prva misel, ki bi jo rad povdaril, naša medsebojna povezanost. Še bolj kot po jeziku ostajamo ena narodna skupnost, kolikor čutimo skupaj, kolikor delimo skrbi vseh delov našega narodnega telesa (za glavnino v matični državi

Sloveniji, za dele v zamejstvu in po svetu), koliko po vojnih močeh drug drugemu pomagamo gmotno, kot ste vi v Kanadi tolikokrat storili, nadalje z dobro besedo ali tudi s kritiko, z "lobiranjem" v tujih središčih v času skupne stiske.

Mislím, da je glede medsebojnega povezovanja še veliko možnosti, saj nam sodobni čas z dostopnejšimi prevozi, videoposnetki internetom in elektronsko pošto nudi sredstva, ki jih še nismo polno izkoristili. Važen pa je osebni stik, zlasti spoznavanje mladih, pa naj bo to obisk dijakov tudi v zamejskih krajih, skavtski tabor na slovenskih tleh, gostovanje kake kulturne skupine v zamejstvu in kot pred leti izmenjava mladih med družinami.

Druga misel, ki bi jo rad povdaril in ki jo tudi pri nas živo občutimo, je ta, da smo Slovenci po svetu tudi zastopniki našega naroda pred drugimi narodi, posredniki, motivi

Pravo pojmovanje mlitkulturnosti ni v utapljanju v vesplošnem in poplitvenem (tako gledanje se zdaj širi pri nas), temveč v izmenjavi medsebojnem bogatenju, ko vsakdo nudi svoj prispevek k Skupnemu, pisanemu mozaiku. V to smer gre tudi sodobna pametna državna politika, ki zavrača nacionalizem in centralizem. V sedanjem svetu, ki je po svoje vse bolj povezan a tudi izravnane in poplitvene, marsikdo utrjuje svojo osebnost v stiku s svojimi koreninami, z narodnim izročilom in občestvom ter tako najde novo ravnovesje med individualnim in univerzalnim.

slovenska
DRŽAVA
FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates:
\$15.00 per year
\$1.50 single issue
Advertising: \$0.45 per agate line

Member of Multilingual Press
Association of Ontario

Member of Canadian
Multilingual Press Federation

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of Canada
Marta Jamnik-Sousa, President 79 Watson Ave. Toronto, On. M6S 4E2
Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi
ga. Marta Jamnik-Sousa, Predsednica
Edited by Editorial Board
Urejuje konzorcij Slovenska Država
Zastopnika:

Slavko Skoberne
España 1316
Castelar (1712)
Prov. Buenos Aires
Argentina

Avguštin Kuk
16 Northfield Rd.
Scarborough, Ontario
M1G 2H4 Canada
T/FAX (416) 439-8387

TELEPHONE # (416) 766-4848
FAX # (416) 766-7088

Letna naročnina: Za Kanada in ZDA \$15.00. Za Argentino in Braziljo po dogovoru; Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države \$12.00 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

KULTURNI VEČER V TORONTU

Anica Resnik.

Sredi Ljubljane ob Tromostju stoji spomenik Franceta Prešerna, ki je v svojih pesmih ustvarjal in oblikoval naš slovenski jezik ter ga uvrstil v najvišje evropske višine.

Dvesto let poteka od njegovega rojstva. Dežela Ilirija in Kranjska v Prešernovem času je danes samostojna država Slovenija, ki še vedno spoštuje svoje velike može.

Leto 2000 je Prešernovo leto kulture. V tem znamenju je potekal v petek 18. februarja kulturni večer v dvorani Brazmadežne v New Torontu s podporo veleposlaništva Slovenije in sodelovanjem širše slovenske skupnosti.

Lepa udeležba je pokazala, da imamo še čut in smisel za kulturne vrednote. V prvem delu je program obsegal slovensko folkloro v plesu pesmi skupin Nagelj (Ciril Soršak), Mladi glas (Nevenka Slavinec), Plamen (Marija Ahačič) in Majolka (Franc Slobodnik). Napovedovalec Florjan Markun je v začetku pozdravil častne goste veleposlanika dr. Božota Cerarja in častnega konzula Jožeta Slobodnika. Č.g. Tine Batič se je v pozdravu in molitvi zahvalil našim staršem, vzgojiteljem in davnim prednikom, ki so nam po velikih možeh našega naroda in lastnem življenju ohranili jezik in kulturo. V nadaljnjem je Blaž Potočnik, ravnatelj Slovenske šole podal zgoščen opis Prešernovega življenja in dela.

V drugem delu programa se prepletajo deklamacija, glasbene in pevske točke klasične vsebine. Prešernovo pesem Povodni mož je recital dr. Tone Kačnik. Ob klavirski spremljavi Danielle Kolenko se z baletom predstavi mlada Laura Ovčjak. Slovenski svet zaživi spet v petju zborov Plamen in Majolka. Marjeta Adamič, Danielle Kolenko in Silvo Lebar izvajajo v šolo točkah Chopinove skladbe.

Posebnost večera je nastop skupine klasičnih kitar iz šole prof. Darka Lebarja z lastnimi kompozicijami narodnih motivov in klasičnih španskih skladb, kjer nas očarajo Spomini iz Alhombre.

V nadaljnjem je Marjeta Adamič spremljala še dva glasbenika. Majda Gunzer je z violino solo (Meditacija iz Maseanetove opere Thais) posredovala poslušalcem izredno glasbeno doživetje. Andrej Pahulje, mojster trobente, pa je ob izvajanju skladbe Bugler's Holiday zdramil vso dvorano.

Ob koncu programa se dr. Cerar zahvali prirediteljem in nastopajočim pa tudi številnim poslušalcem, ki sredi multikulturnega kanadskega sveta še vedno ohranjajo, ustvarjajo in spoštujejo živo slovensko kulturo besede, pesmi in glasbe.

Ema Pogačar, predsednica Slovensko Kanadskega Sveta, zaključi torontski Prešernov večer kulture s povabilom h kavi in pogovoru v dvorani. Najbolj zaslužen za odlično organizacijo večera je bil profesor Andrej Pahulje. Cestitamo!

NOVO SKRUNJENJE TEHARSKIH GROBIŠČ

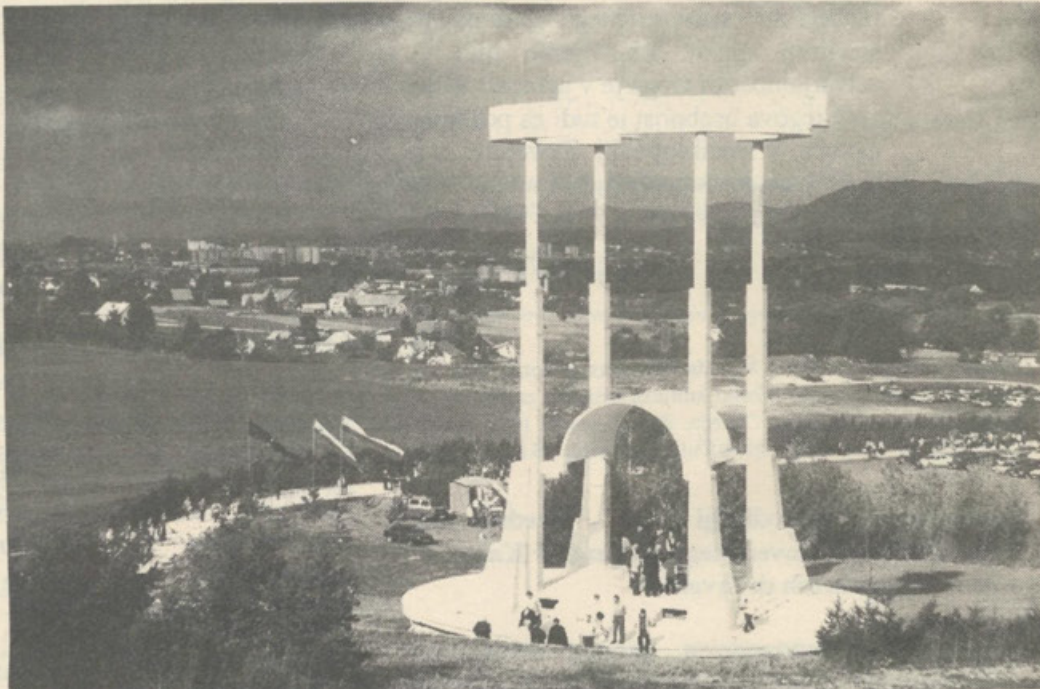
Celjska občina je zaščitila že leta 1993 s posebnim odlokom grobišča in grobove vojnih in povojnih žrtev revolucije na območju občine. Sprejem tega odloka soupada z odkupom na natečaju izbranega projekta za izgradnjo Parka spomina Teharje. Po natečajnem projektu naj bi se ta park gradil v štirih samostojnih fazah, tako bi bil lahko v celoti zgrajen v štirih letih, če bi zato obstojala politična volja tako v vladi kot v parlamentu. Žal je situacija povsem drugačna in še vedno se v slovenski javnosti omaluzujoče govori in piše o žrtvah komunističnega terorja in takratnem holokavstu. Prva lopata v bodočem Parku spomina Teharje je bila zasajena šele v letu 1996 in je predstavljala začetek izgradnje I. dela 1. faze, ki pa še do danes, to je po 4. letih, ni zaključen.

Celjski odlok je leta 1993 zaščitil 29 takrat znanih grobišč in grobov, kasneje je bil ta odlok še dvakrat dopoljen z novo odkritimi grobišči. Na prvem mestu je bilo zaščiteno teharsko grobišče na območju zloglasnega povojnega teharskega taborišča. Teh ne bo mogoče nikoli odkopati, ker leže globoko pod deponijama komunalnih in industrijskih odpadkov, ki so visoke nad 10 metrov, in dnu zgrajenega akumulacijskega jezera za odpadno sadro pod sv. Ano na Teharjih. S tem odlokom je zaščiteno celotno območje Parka spomina Teharje z obstoječim odlagališčem trdnih odpadkov in odpadkov sadre Cinkarne Celje in pretežni zahodni del obstoječega komunalnega odlagališča v Bukovzlaku. S tem odlokom določena grobišča so nedotakljiva in so v varstvu upravnih organov celjske občine.

V nedeljo 4. oktobra 1999 je bila žalna slovesnost za teharske žrtve, na kateri se je podpredsednik slovenske vlade in predsednik Slovenske ljudske stranke opravičil svojcem teharskih žrtev in žrtvam povojnih pobojev, ki jih je izvajala komunistična oblast. Že na prireditvenem prostoru se je med ljudmi šušljalo, da želijo nekateri posamezniki na tem zaščitnem območju urediti vadbišče za igranje golfa. **Večina prisotnih je menila, da gre za slabo neslano šalo. Žal pa se je že o nekaj dneh pokazalo, da v Celju obstoja INICIATIVNI ODBOR IGRALCEV GOLFA, ki je celjski občini dejansko pisno predlagal, da na z odlokom zaščitnem območju uredi vadbišče za golf.**

V Celju se je tako našla skupina ljudi, ki želi na zaščitnem območju deponije trdnih industrijskih odpadkov urediti vadbišče za golf. To utemeljujejo s tem, da celjski golfisti potrebujejo vadbišče v neposredni bližini Celja. Trde, da se sicer deponija obnavlja, gnoji in kosi ne glede, da se na njej ne dogaja ničesar. Deponija se obnavlja in ureja v spomin žrtvam ki imajo svoj večni počitek pod njo. Kaj pa nam bi se naj drugega na takem mestu dogajalo? Ali nam bi naj po mnenju te skupine – igralcev golfa – spodaj pokopani vstali iz grobov na tem mučeniskem kraju izvajali kakšno primerno dejavnost, ki bi moralno ustrezala iniciatorjem vadbišča za golf. Morda bi pa lahko golfisti porabili lobanje pokojnih namesto žogic za golf!

Nadalje celjski igralci golfa v svojem predlogu navajajo, da se površina lahko obdeluje s pesticidi (herbicidi za zatiranje plevela), kar je na drugih igriščih iz vidika okoljevarstvenikov eden od največjih vzrokov za nasprotovanje pri gradnji novih igrišč golfa. Zelo logično, kajti globoko pod to površino leže posmrtni ostanki ljudi, ki so bili strup za komunistične revolucionarje, ki so "svoje pravice" uveljavljali na slovenskih tleh s krvavo revolucijo in množično morijo po koncu druge svetovne vojne. Pobudniki trde, da bi eventualna širitev golf igrišča omogočila skritje komunalne deponije! Res genialna zamisel, saj bi s tem tudi za vedno skrili mesto, kjer se nahajajo posmrtni ostanki žrtev komunističnega terorja.

Teharski spomenik s kostnico
N.S.Z. dec. 1999

Ksenja Hocevar

Prav cinistična pa je končna utemeljitev, da bi bilo golf vadbišče dejansko povračilo za škodo, ki so jo v tem delu občine prebivalci utrpeli z obema odlagališčama Cinkarne in komunalne deponije. Dejansko, da so prebivalci bližine zloglasnega komunističnega taborišča največ škode utrpeli prav zaradi tega taborišča, saj so vse povojne akcije do leta 1990 bile usmerjene v to, da bi kraj Teharje bil izbrisan z zemljevida Slovenije!

Zelo žalostno je tudi, da to izgradnjo golfa podpirajo celo nekateri, ki se prištevajo k vernim kristjanom in so člani ali simpatizerji pomladnih strank. Ti razmišljajo celo tako daleč, da bi bilo potrebno vse posmrtno ostanke, žrtve komunističnega terorja, ki bodo kadarkoli in kjer koli odkriti, takoj UPEPELITI in pepel pokopati. Res lepo! S tem bi bili za vedno uničeni vsi dokazi o storjenih zločinih. Najbolj čudno pri vsem je pa dejstvo, da nikoli in nikdar ne govori ali razmišlja o upepelitvi udeležencev NOB, med katerimi je bilo veliko poštenih, ki sploh niso vedeli ali se zavedali, kako jih izkoriščajo komunistični revolucionarji pod pretvezo, da se bore za osvoboditev slovenskega naroda izpod okupatorja, čeprav pa so le oni prodali slovenski narod zločinskemu komunizmu leninsko-boljševiškega tipa.

Ko so se svojci in prijatelji teharskih žrtev na praznik vseh svetnikov in vernih duš v molitvi spominjali vseh naših rajnih, bližnjih in daljnjih, znanih in neznanih peščica petičnežev, katerih edini bog in morala sta denar in zabava, razmišlja le o tem, kako bi si

na grobovih žrtev komunističnega terorja uredila golf igrišče. Res prava ideja za sedanjí postkomunistični čas, saj bi bila dobrodošla teharskim rabljem, sramovali pa se je nebi niti kruti Vandali, ki so pred davnimi stoletji uničevali vse dobrine, kot pred pol stoletja zloglasni komunistični revolucionarji.

Ne bodimo presenečeni, če bo pobuda "igralcev golfa" naletela na ugoden odmev pri vodstvu mestne občine Celje. Svojcem teharskih in drugih žrtev povojnih pobojev se je podpredsednik slovenske vlade opravičil, medtem, ko se vse do danes ni opravičila celjska mestna oblast! Kajti prav njeni predhodniki so davnega junija 1945 nagnali Celjane, da so zmerjali in zasmehovali teharske trpine, ki so jih podivjani "zmagovalci" peljali po trnjevi poti od celjske železniške postaje do taborišča smrti Teharje. Vsi smo to opravičilo pričakovali prav sedaj, ko je krmilo celjske občine prevzel strankarski kolega sedanjega podpredsednika slovenske vlade. Žal se ta še ni udeležil nobene teharske spominske slovesnosti, kaj šele, da bi v imenu Mestne občine Celje in v imenu Celjanov izrekel sožalje in obžalovanje za sramotenje teharskih žrtev!

Zato ni prav nič čudno, da vsako leto po spominski položitvi venca predstavnikov celjske občine, venec nato skrivnostno izgine preko noči. Tako se je zgodilo tudi letos. V soboto 30. oktobra 1999 zjutraj, venca, ki ga je v petek, dne 29. oktobra 1999 dopoldan položil (član), ni bilo več na prostoru nekdanjega teharskega taborišča. To pomeni, da v Celju še vedno aktivno delujejo brez vsake srčne kulture in pietete do pokojnih. Ni pa to nič čudnega, saj se po Celju svobodno gibljejo še nekateri teharski klavci, zaradi katerih se še vedno boje spregovoriti ljudje, ki veliko vedo o povojnih pobojih v okolici Celja in v teharskem taborišču. Zanimivo pa je, da skrunitelji niso odnesli venca, ki ga je 1. novembra 1999 na istem mestu položil predsednik države. Naj zaključim z krščansko mislijo: **ODPUSTI JIM DOBRI BOG, SAJ NE VEDO KAJ DELAJO!**

Nad Teharjem pa se zbirajo še drugačni temni oblaki. Leta 1992 je Demosova vlada razpisala natečaj za projekt Parka spomina Teharje. Odkupljen je bil prvonagrajeni projekt, ki ga je izdelal atelje Marko Mušič iz Ljubljane. Prva demokratična slovenska vlada je že davnega leta 1990 obljubila, da bo država Slovenija na kraju nekdanjega zloglasnega teharskega taborišča postavila dostojen spomenik teharskim in drugim žrtvam komunističnega terorja na slovenski zemlji.

Prve besede v tekstualnem delu projekta nazorno prikažejo bistvo neke ideologije, ki je hotela v dvajsetem stoletju podjarmiti svet in človeka spremeniti v bitje brez srca - v robota in brezčutno orodje za slepo izvrševanje ukazov revolucionarnih diktatorjev. Opis projekta se pričinja za naslednjimi besedami:

"Skrhljiva resničnost tega kraja je kot podoba neznane, neodkrite krajine, Hamletove groze pred nečim po smrti. Zmaličena narava in z gmotami odpadkov obkroženi ostanki taborišča smrti kriče o obeh zločinih, krvavem prvem in še hujšem drugem, ki je pod smetmi žrtve še zadnjič ponižal, jih s smetmi izenačil in jim vzel ime ČLOVEK."

Park spomina naj bi ponazarjal posamezna doživetja na poti trpljenja, ki so jo morale prehoditi teharske žrtve.

Vstopni potrtal bo znamenje začetka doline gorja v obliki kapelice Kristusovih solza. Ob vstopu v najozje, sveto območje taborišča, bodo vrata trpljenja v obliki kapelice Kristusovega bičanja. Osrednji spominski objekt bo znamenje smrti in povelicanja simboliziran v prispodobi Kristusove trnove krone, venca trpljenja, zmage in povelicanja. Ta osrednji objekt, ki danes že stoji v vsej svoji veličini, je visok 18.5 metrov in je viden od daleč. Spominjal bo slovenski narod na najbolj temne dni njegove zgodovine iz sredine 20. stoletja. Spominski prostor se bo iztekel v znamenju upanja - kapelici Kristusovega vstajenja, ki se bo prevesila v naravno krajino in sprehajalno pot do cerkvice sv. Ane.

Božji park spomina Teharje - jezik simbolične umetnosti naj bi bil kraj spomina in iz zmaličene narave bi se prevesil v oazo človečnosti, ki bo združevala ljudi dobre volje, izkušnje preteklosti in večne modrosti v izraz občutljivosti nove dobe. V parku naj bi bili tako uporabljeni splošni civilizacijski in humanistični pojmi, ki preidejo v religiozno krščansko simboliko.

Projekt celotnega Parka spomina Teharje je zasnovan tako, da bi se izgradil v štirih samostojnih fazah. **Zal je do danes, 10 let od dane obljube prve slovenske vlade zgrajen le prvi del prve faze.** Kljub oviram gradnja le napreduje. Danes pa se je pojavila nova ovira, pa ne iz strani komunistične kontinuitete, ampak v osebi, ki je bila sama eden izmed zapornikov, ki je predlagala, naj bi projekt Parka spomina Teharje tako zreducirali, da bi samo uredili se okolico osrednjega pomnika, naredili simbolični tloris barak in gradnjo zaključili. To govori v svojem imenu brez vsakega pooblastila še živih teharskih žrtev! Če bo ta ideja realizirana, kar pa je celo zelo verjetno, ker bo to sedanja oblast zgrabila z obema rokama, bo na območju nekdanjega teharskega taborišča nastal popolen zmazek, ki ne bo nikomur več v ponos, še namanj pa žrtvam teharskega holokvsta.

Janez Lampret
Dipl. iurist

Zato imajo nasa prizadevanjaza ohranjanje in krepitev nase dediscine, kulture in jezika., organizacij, povezanosti tudi velik splosnocloveski pomen in so obenem zelo moderna.

Ce pa gledamo na stvari se z visjega vidika, ki ga iscemo v volji nasega Stvarnika, potem nam ne more biti vseeno, ce nam je bilo dano, dasmo se rodili znotraj dolocene skupnosti , ce so nam bili zaupani talenti, ki jih najbolje in najbolj naravno razvijamo v skladu s tem, kar smo.

Tu se tudi narodne vrednote stikajo z absolutnim, s poklicanostjo in poslanstvom, ki ga ima vsak imed nas.

Seveda je treba upostevati razlicne možnosti za ohranjanje slovenstva v svetu, prostor in cas, okolje, sposobnosti, da nismo do koga krivicni. Tu se tudi kaze razlika med polozajem v zamejstvu, pri nas in v zdomstvu. Ce je v zdomstvu asimilacija mnogokrat skorajda neizbezen Proces je v zamejstvu skoraj vedno nasilje, krivica, sad vidnega in tihega zapostavljanja.

Dovolite, da se Vam se enkrat toplo zahvalim, tudi v imenu svoje družine, za vso pozornost, prijaznostin gosoljubje, ki smo jih bili delezni. Upam, da ostanemo se naprej vs stiku.

HRANILNICA IN POSOJILNICA SLOVENIA PARISHES CREDIT UNION

Offering you a full range of banking services
725 Brown's Line, Toronto, ON M8W 3V7
Tel.: (416) 255-1742 Fax: (416) 255-3871
Monday, Tuesday, Wednesday ..... 10:00 a.m.-4:00 p.m.
Thursday, Friday ..... 10:00 a.m.-7:30 p.m.
Saturday ..... 9:00 a.m.-12:00 noon
618 Manning Ave., Toronto, ON M6G 2V9
Tel.: (416) 531-8475 Fax: (416) 531-8533
Monday ..... 12:00 noon-4:00 p.m.
Tuesday, Wednesday ..... 10:00 a.m.-4:00 p.m.
Thursday, Friday ..... 10:00 a.m.-7:30 p.m.

Villa Slovenia
23 Delaware Drive, Hamilton, ON L8E 3N6
Tel.: (905) 578-7511 Fax: (905) 578-5130
Thursday ..... 3:30 p.m.-7:30 p.m.
Friday ..... 12:30 p.m.-7:30 p.m.
Saturday ..... 9:00 a.m.-12:00 noon

Dom LIPA, Toronto, Ontario
(for residents only)
Thursday...3:00 p.m.-4:00 p.m.
Kdor še ni član, naj postane!

Slovenska Hranilnica in Posojilnica John E. Krek's Slovenian Credit Union

747 Brown's Line, Etobicoke, Ont. M8W 3V7 Tel.: (416) 252-6527	611 Manning Ave., #100 Toronto, Ont. M6G 2W1 Tel.: (416) 532-4746
9:30 a.m.-4:00 p.m.	Monday Closed
9:30 a.m.-4:00 p.m.	Tuesday 10:00 a.m.-4:00 p.m.
9:30 a.m.-4:00 p.m.	Wednesday Closed
9:30 a.m.-7:30 p.m.	Thursday 10:00 a.m.-7:00 p.m.
9:30 a.m.-7:30 p.m.	Friday 10:00 a.m.-7:00 p.m.
9:00 a.m.-12:30 p.m.	Saturday Closed

A full service co-operative committed to excellence

DEPOSIT SERVICES -Savings and chequing	LENDING SERVICES -Personal loans/mortgages
BUSINESS SERVICES -Current accounts	MEMBER SERVICES -Banking machine cards
WEALTH MANAGEMENT -Mutual funds, stocks, bonds through W.H.Stuart Ltd.	RETIREMENT SERVICES -RRSPs and RRIFs -Self directed RRSPs

www.slovcan.com/jekrek
email: main@jekscu.com

NOVA MAŠA

Letos bo v župniji
Brezmadežne na 739
Brown's Line v Torontu
novomašnisko slavje
Gospoda

JANEZA LIKOZAR

Vabimo vse, ki premorete
narodno nošo daterekoli
slovenske pokrajine, da se
nam predri žite. Moški ste
še posebej vabljeni.
Prijavite se gospe NADI
ČEMAZ, 416-251-9428.

BUDGET 2000

Meeting Your Needs

- More for health, education and children
- Tax cuts
- Continuing to build a more innovative economy

To find out how this budget will benefit you and your family, call
1 800 O-CANADA (1 800 622-6232) TTY: 1 800 465-7735
Monday to Friday 8 a.m. to 10 p.m. EST. Weekends 9 a.m. to 5 p.m. EST.

or visit our Web site at www.fin.gc.ca

Govor ravnatelja slovenske šole, g. Blaža Potočnika na Prešernovi proslavi v Torontu

Dr. FRANCE PRESEREN,

Nas največji pesnik se je rodil 3. Dec. leta 1800 v VRBI, vasi danes brezniške župnije na Gorenjskem. Bil je kmečki sin, potomec starodavnega rodu Prešernov, ki je živel v radovljiskem okraju. V tistih letih je segla francoska revolucija svojimi krvavimi posledicami, a vendarle plodnimi tudi v našo deželo in iztrgala velik del našega ljudstva iz tisočletnega germanskega pritiska in ga združila vsaj za štiri leta (1809-1813) z delom hrvaškega ljudstva v obmorskih pokrajinah. Današnje slovensko ozemlje je postala francoska provinca ILIRIJA, toda spopadi med novimi revolucionarnimi in starimi konservativnimi silami pa niso bili omejeni le na našem ozemlju, ampak so povzročali premike v vsej srednji in vzhodni Evropi. Oglašali so se razni veliki pesniki in pisatelji kot pri Rusih Aleksander Sergejčnik PUSKIN, pri Poljaki Adam Mickiewicz, pri Slovencih Prešeren, pri Čehih Karel Hymek Macha in pri Srbih Petar Petrović NJEKOŠ. V vseh je delovala tudi tradicija, družba in politični vzgon njihovega naroda. Naša zgodovina se je Prešernu razodela kot krvava tisočletna tragedija, ki so jo na videz nakopali nase in na potomce nesložni predniki kar je pesnik dobro vedel, toda ni smel povedati. Že v naši protestantski književnosti 16. stoletja se je začela rahlo oglašati tudi slovenska ustvarjalna misel, čeprav se ni mogla zaradi namena in vsebine te književnosti razmahniti in razživeti. Med

njimi so bili poglaviti Trubar, Bohorič in Dalmatin. Resno se je začela ta misel buditi šele v drugi polovici 18. Stoletja, zlasti v načrtih Pohlina, Zoisa, Linharta in Vodnika. V tej dobi so se končala Presernova učna leta, s pomočjo staršev in treh stricov – duhovnikov – dva razreda normalne šole v Ribnici (1810 – 1812), tretji razred ljubljanske normalke, šest ljubljanskih latinskih šol (1813 – 1819), dva letnika filozofije na ljubljanskem liceju (1819 – 21), tretji letnik filozofije na Dunaju in štiri letnike pravnih študijev, tudi na Dunaju. Leta 1828 pa je uspešno branil pred komisijo 60 naukov iz vseh delov pravnih in političnih ved ter si tako pridobil čast juridičnega ali jezičnega doktorja. Nekateri njegovi verzi pričajo, da je Prešeren nadaljeval tam, kjer je Vodnik nehal s svojo pesmijo, bolj v svobodni in satirične obliki. Prijateljstvo med Matijem Čopom in Prešernom se je poglobilo znati po letu 1828, ko sta se oba vrnila iz tujine. Prešernova silna, skoraj bolesta dovzetnost za žensko lepoto in razočaranje sta najbolj vplivala na njegovo duševnost, pa tudi nekaj liberalnega skoro revolucionarnega je bilo v njegovem mišljenju. Oba s Čopom sta ustvarila vsakoletni Zbornik Kranjska Čebelica (1830) in s tem se je organiziralo slov. Kulturno življenje na Kranjskem. Poglobil je vsebino svojih pesmi tako, da je izražal v njih globino in širino svobodomiselnega in naprednega Slovenca. Končni ljubezenski poraz mu je bil v blagoslov kot liriku, četudi ga je v drugih umetniških načrtih pritiskal k tlom.

Najbolj značilen je Sonetni venec (1833), ki ga je napisal ob misli na Primčevo Julijo, hčerko ljubljanske trgovke Primčeve. Globoko ga je pretresla smrt prijatelja Matije Čopa; začel je zanemarjati Čopovo zapuščino, toda v tem razmišljanju je zložil poslednjo pesnitev "KRST PRI SAVICI" (1835-1836). Tako je upodobil v krstu svojo duševno dramo in se rešil z njim svoje duševne tragedije. Po "Krstu pri Savici" se je odpirala pred njim nova pot, ki je vodila prav v središče največje umetnosti. Bistvo novega Prešernovega prepričanja je realen, pozitiven odnos do življenja, ne glede na trpljenje in žrtve. V "Zdravici" (1844) je Prešeren premagal življensko potrtost ter je pozdravil, kot demokrat, politično in socialno vrenje v Evropi. Pobudo so mu dali domači dogodki, njegove "Poezije" izražajo še danes najvišji vzpon našega duha in umetniškega pričevanja. Marčno revolucijo leta 1848 je doživel Prešeren že telesno prizadet, prisiljen od hude bolezni, trebušne vodenice, ki ga je vrgla na smrtno posteljo in je zahrepenel v najhujših mukah poverskih tolažilih. Trpljenja ga je rešila šele zadnja "ljubca" blede smrt, 8. Feb. 1849 leta. Tako je prešel Prešeren v našo narodno in občo kulturno zavest samo s svojimi poezijami, a tudi v njih je toliko umetniške moči, da bo z njimi dihalo slovenstvo do konca svojih dni.

18. februarja 2000

Zložil Blaž Potočnik

DOKTORJA

FRANCETA PREŠERNA.

Sem dolgo upal in se bal,
Slovó sem upu, strahu dal;
Srce je prazno, srečno ni,
Nazaj si up in strah želi.

V LJUBLJANI.

ZALOŽIL MAKSO FISCHER.

1896.

*O Verba! Srečna, draga vas domača,
Kjer hiša mojiga stoji očeta;
Deb'uka žeja' me is tvoja sveta
Speljala ne bila, goljfiiva kača!*

Dr. Prešern

Umetnik Božidar (Ted) Kramolc

...je študiral arhitekturo v Ljubljani. Leta 1942 je kot interniranec v koncentracijskem taborišču Gonars v Italiji doživljal trpljenje brezmočnih. Ob koncu vojne je odšel v Avstrijo in se pridružil slovenskim beguncem v taborišču Špital na Koroškem. Leta 1948 je emigriral v Kanado, kjer je v Torontu l.1951 po končanem študiju na zavodu Ontario College of Art s častnim naslovom AOCA stopil v svet umetniškega ustvarjanja, kjer je imel svoj prostor že od mladih let. Ted Kramolc je od prve razstave svojih del leta 1942 v Gonarsu in pozneje v Ljubljani leta 1944 imel samostojne razstave v Kanadi, Argentini, Avstriji in Sloveniji. Njegova umetnost je kot stalna zbirka predstavljena v desetih galerijah v Ontariju, vključno z Narodno galerijo v Ottawi in z dvema umetnostnima galerijama v Torontu, Hamiltonu in Galerijo moderne

umetnosti v Ljubljani.

Njegova umetniška roka nikdar ne počiva. Iz leta v leto se veča število izvršenih del v pastelih, akvarelih in olju, ki jih je poleg enkratnih samostojnih razstav od leta 1950 do danes pridruževal različnim skupinam umetnikov v Kanadi, ZDA, Argentini, Avstriji in Sloveniji. Trinajst torontskih poslovnih družb, med njimi Ford Canada, Royal Trust, Xerox, JEK slovenska hranilnica, torontska katoliška nadškofija, so ponosni hranitelji Kramolčevih del.

Slike tihih gozdov, poljskega cvetja, vrtnic, sadja in zelenjave, skrivnostni portreti krasijo mnoge zasebne domove širom sveta od Slovenije do Argentine

Letos od 1.do 19. marca je Kramolc ponovno razstavljal v Neilson Park Creative Centre v

Torontu 56 starejših in novih del v akvarelu, pastelu in olju. Odprtju razstave je prisostvovalo lepo število povabljenih gostov, skupno z dr. Božom Cerarjem, slovenskim veleposlanikom v Ottawi in kardinalom Alojzijem Ambrožičem. V Kramolčevi pokrajini – Albion Hills, Dufferin forest se nam odkriva lepota preproste narave, razsežnost in mir božjega stvarstva, simfonija barv, svetlobe in sence.

Tihožitja v olju... Bogastvo barv se preliva po cvetju, sadju, vazah in ustvarja v gledalcu spokojno razpoloženje.

V portretih se nam predstavi slikar Kramolc z novo življensko in ustvarjalno močjo. V povečanih merah zre na nas resni, modri, pa

Ted Kramolc Solo show, March 2000
Neilson Park Creative Centre

Photo : Peter Pavlin

vendar dobri, prijazni obrazi. V njihovih očeh je pričakovanje in pozdrav.... Vsak pripoveduje svojo življensko povest. .. in vendar nam je to

srečanje prijetno. Odtenki vijolične, plave, rjave, zlate barve prepletajo in blažijo žive, močne plasti rdeče barve.

Slikarju Kramolcu, ki je tudi pisatelj, novelist, želimo še mnogo uspehov in visokih poletov v umetnostne sfere ustvarjanja in odkrivanja Večne Lepote.
Anica Resnik

SLOVENIAN AXIS FORCES IN WW II 1941/1945

By Antonio J. Munoz USA ISBN 1-891227-04 -1

REVIEW

The attribute Axis forces is very much offensive for anticommunist slovenian home guards. The writer follows the communist propaganda tendency to slander their opponents. The German SS were in charge of most of occupied countries and they controlled civilian administration and much more domestic police, militia and military forces. This unavoidable fact doesn't entitle anyone to call such people SS, Axis etc.

Insignia Design of some uniforms/hats shows a cross (MVAC) or even German Hakenkreutz. Slovenian forces under German and Italian control never carry those!

Symbol Page 4 under Publisher's note. The writer rightly says that the picture of a MVAC soldier with crucifix, beret with cross and words "in the name of Christ" are a piece of Slovenian communist propaganda. The writer is not so exact with many other Propaganda pieces constructed, invented by Slovenian communists.

Sources: all important informations comes from Slovenian communists sources mostly from Museum of Modern History in Ljubljana. The picture is therefore terribly one sided. The only source from the part of communist opposition is the book about holocaust of Slovenian anticommunist forces and civilians in Teharje. The book by Klepec (not Kelpecl) Matjaj was written in Slovenian. The publisher quotes this source in German, which doesn't exist!

Page 6: The Austrohungarian empire with extreme oppression of all Slavic people is depicted as a most harmonious place, looking like a paradise of multinational diversity. How terribly wrong! Yugoslavia is depicted as a domination of Serbs over Croats and Slovenians. It might be so, but still in comparison with Austria for Slovenians in 1918 was Yugoslavia a salvation from Austrian cultural, linguistical oppression. If Slovenians would stay with Austria in 1918 90% of people would be germanized, Carinthia proves that 100%. In 1918 we had there 90,000 Slovenians, to-day there are 10 thousand left, if so.

Page 10: Croatian division of Wehrmacht" There never was one!

Page 11 "Churchill has conceded to limit British influence in Yugoslavia." It is the well known fact the famous piece of paper executed by Churchill in Stalin's presence put Yugoslavia at 50!

Page 11 "Slovenians fought on German side" Slovenian forces never fought for German war effort, their aim was to fight the red terror, communism in the revolution started by the communist.

Page 11 "Recognition of Slovenia enforced by Vienna". Not true, the Austrians were followers, the main effort was executed by Germans, Vatican. This wrong statement is written by Hans Werner Neulen, Koeln 1994, which express that under Austria things would go better.

Maybe but for Slavic people thought of Austria is not a good one.

Page 12 "Italians came up with the idea of recruiting locally raised volunteer formations.." The writer is very much wrong on this score. Slovenians in desperation confronting the red terror, which is responsible for killing in the period from June 22, 1941 up to July 17, 1942 of up to 1500 innocent people, guilty as possible opponents to the revolution, went to Italian military authorities and asked for arms in order to protect themselves. This is what happened, there was no Italian initiative, no axis forces!!!

Page 13/4 "In Slovenia, the Catholic community was approached in order to help to form units for MVAC". Wrong: Slovenian opposition (they are all catholics) to communist red terror went to Italians to get arms, for a domestic defending force. The people who asked for self defense were mostly simple farmers. There was no political, or church leader involved! To give a strictly "catholic face" to anticommunist movement: is wrong

Page 14 "Provinc a Ljubljana region was not annexed, but was occupied" Wrong on May 3, 1942 Italians declared the annexation

Page 14 "In April 1941 Dr. Marko Natlacen formed the National Committee for an Independent Slovenia. Dr. Natlacen had formed a Slovenian legion during the Axis invasion which aided in disarming defeated units of the Yugoslav army" What a slander, wrong! Dr. M. Natlacen at the moment Yugoslav army was retreating fully from Slovenia organized ad hoc a Slovenian National Committee, to fill the power vacuum caused by retreat of Yugoslav army. This was not a movement for Independent Slovenia! Not much was done since the Italians came into Slovenia April 11 already! !!! Slovenian legion with the purpose of disarm Yugoslav military units is pure fiction!

Page 15 "Slovenska legija (not Legiya), continued to serve, now under Italian service as auxiliary troops." Pure invention there was nothing of this.

Page 15 "In November 1941 Ernst Peterlin organized another pro Axis militia@. Wrong, pure invention. The MVAC was formed on July 17 1942 and was getting stronger every month. To use attribute pro Axis is a slander!

Page 15 "Vraske straze" Wrong the spelling is VASKE STRAZE. Name of localities, persons are wrong too many times to mention!!!

Page 15 Royalist Major Novak helped organized a Chetnik force in Slovenia from the Serbian minority there". Wrong Cetniks in their majority were Slovenians. Some Serbian officers as a matter of facts remained in Slovenia, they joined MVAC and cetnik, but their number was minimal.

Page 17: "Captain Albin Cerkenik organized 1600 Slovenian MVAC and 60 Serbian Chetniks in two brigades of

800 people each" Wrong, nothing of this sort was organized. Presen (correct Preseren) brigade caught 16000 man army in Turjak" Wrong the number caught was 750 people. "The partisans pounded the castle (Turjak) with artillery rounds" Wrong, the job was done by italians who on Sept 9 onwards joined the partisans!

Page 18 "Ethnic German named Franc Krenner was given rank of colonel and assigned operational control of Slovenian home guards" Wrong the correct name was Franc Krener and he was no German, his home town was Kranj, 25 Km north of Ljubljana!

Page 21 Head of SS in Ljubljana was Erwin Roesner" Wrong the correct name was Erwin Roesener! Also not Globocnic but Globocnig

Page 26 "The Slovenian commander of Gorenjsko domobranstvo was Slavko Krek, but when he was killed..." Slavko Krek survived the war went abroad, then returned to Slovenia and was sentenced to many years in prison!

Page 26: "The Slovenian collaborationist forces were concerned with keeping Slovenia independent from the rest of Yugoslavia, free of communist control. Their attitude towards the Axis forces was that they were the lesser of two evils". Comment: mainly correct with exception of Slovenian independence which was not an aim of any importance in those times of communist terror and oppression.

Page 27 "Wehrmannschaft in Gorenjsko and Stajersko was organized by Gestapo". The occupation was an accepted fact and occupation brought into Slovenia Gestapo and SS. They were authorized to forms such troops. This just can't be avoided and should not constitute a crime and guilt.

Page 30 "Many (English POW,of Slovenian descent) were recruited in exile for the Royal Yugoslav Army in exile which was being organized in Yugoslavia". Comment: Most recruitment was done for partisans (overseas brigades!), they were taken to Split Yugoslavia, many killed as not trustworthy, rest then proceeded north. Germans were retreating already not much of liberation fight.

The book has much information which is good. There are many factual mistakes, too many for such a book! Unfortunately is written under too much communist influence e.g. representing the anticommunist home guard forces as Axis helpers, which is eminently wrong! They were military forces organized for exclusive fight for Slovenia, without communism. Allied help to Tito was the most
Dr. Peter Urbanc

24.marca je Vatikan imenoval za beograjskega nadškofa č.g. Stanislava Hočevarja, salezijanskega inšpektorja v Sloveniji. K visokemu imenovanju mu čestitamo bivši Salezijanski gojenci in ostali Slovenci.

Predstavitev
nove knjige
Staneta Stražarja

Domžale - mesto pod Goričico

Kulturno društvo Miran Jarc Škocjan in Odbor za izdajo knjige sta konec decembra v Kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah ob prvi obletnici njegove smrti pripravila predstavitev štirinajste, poslednje knjige Staneta Stražarja Domžale-mesto pod Goričico. Številne obiskovalce, med katerimi so bili tudi sorodniki Staneta Stražarja, med njimi žena, otroci in vnuki, je slikarka Mojca Vilar presenetila z velikim portretom Staneta Stražarja, katerega zadnjo knjigo je predstavila dr. Zmaga Kumer. V kulturnem programu, ki ga je povezovala ga. Draga Jeretina Anžin, so sodelovali: flavtistka Adela Ramovš, sopranistka Mateja Stražar ter pianist Vladimir Mlinarič.

Domžale-mesto pod Goričico je štirinajsta knjiga Staneta Stražarja, ki je pred njo napisal naslednje knjige: 80 let gasilstva v občini Domžale (1960), Kronika Doba (1970), Svet pod Taborom (1974), Moravska dolina (1979), Gledališče pod kozolcem (1980), Črni graben (1985), Ob bregovih Bistrice (1988), Menges in Trzin skozi čas (1993), Oj ta slammik (1995), Ljudje ob Raci (1995), Poslednji let (1995) ter Župnija Dob skozi stoletja (1996).

Svoje poslednje knjige za tisk ni mogel več pripraviti sam, toda rokopis je pred smrtjo vsebinsko dokončal tako, da je bilo mogoče uresničiti njegovo srčno željo. Za objavo sta zbrano gradivo pripravili mag. Marjeta Stražar, avtorjeva hči, ter dr. Zmaga Kumer, ki je opravi-

Ob prvi obletnici smrti Staneta Stražarja

Prekratek kos življenja
odlomil si
od časa večnosti.

Pogled brez upanja
povesil si v temo brezčasnja;
odšel v brezmejne si poljane
in v dih nirvane
nemir srca položil.

Mrakobne dolge dni
prežarja tvoj obraz,
a tvoje ni dlani,
ki bi kazala pot
v prihodnji čas.

FRANCE STRAŽAR

+Agn Javornik

V nedeljo 2. Aprila je v Washingtonski bolnišnici umrla AGNA JAVORNIK v starosti 86 let. Zadelo jo je možganska kap. Rojena je bila 19. febr. 1914 v Ljubljani v Voduškovih družini, v kateri je bilo 14 otrok. Poročila se je 7. julija 1936 s pisateljem MIRKOM JAVORNIKOM, ki je umrl 1. maja 1986. Njen brat je bil znani slovenski duhovnik VITAL VODUŠEK, župnik slovenske fare v San Franciscu. Zaposljena je bila 31 let v Kongresni knjižnici v Washingtonu do upokojitve leta 1998, ko je bila stara 84 let.

Pokojna Agna Javornik zapušča hčerki Agno in Alenko, poročeno Pfeifer v New Yorku, sina Mirka v Severni Carolini, tiri vnuke in dva pravnuka.

Sorodnikom izrekamo toplo sožalje, S.D.

Stane Šušteršič, WASH.D.C.

+ JANEZ MATEŠIČ

se je rodil 13. maja 1924 na

Krasnjem Vrhu nad Metliko.

Med vojno je stopil med vaške stražarje in kasneje med domobranci. Pri domobrancih je bil kurir. Ob koncu vojne se je s tremi prijatelji odpeljal na Koroško. Tam so jih dali v ujetniška taborišča. 17. okt. 1945 so jih naložili na živinske vagonne in odpeljali proti Sloveniji. Janez je bil v skupini štirih, ki so imeli trden namen pobegniti še v angleški zoni. Martinu Štefaniču je uspelo odpreti vrata v bližini Podrožce kjer so skočili iz vagona. Napotili so se nazaj v Spital. Ker Janez ni vedel kako je s starši se je aprila 1946 napotil v Slovenijo. Doma je našel očeta, mati pa je medtem že umrla. Ko se je vračal, so ga 20. aprila 1946 v Ljubljani na Tromostovju aretirali.

24. februarja 1947 so ga obsodili na 20 let strogega zapora. V Mariborskem zaporu je preživel 8 mesecev v bunkerju, ves čas v popolni temi. Brez umivanja, britja in sprehodov. Leta 1954 so ga premestili v Škofjo Loko. Taam je dve leti učil matematiko. Zadnja tri leta pred pobegom je prenehal govoriti z vsemi zaporniki in se je pripravil na pobeg. Na nedeljo 9. Junija 1957 se mu je posrečilo pobegniti. Za njim je bilo 11 lt in dva meseca zapora. Dva meseca se je skrival pri bodoči ženi v Čemseniku nad Zagorjem ob Savi. Pobegnil je v Avstrijo, kjer se je 7. oktobra 1957 na Žihpoljah poročil z Milko Kreže. Od tam sta šla v Kanado, kamor sta prišla 19. julija 1958. 1968 sta šla z ženo za dva tedna v Slovenijo. Dva dni po prihodu domov na Krašnji Vrh so ga aretirali. Zaprli so ga še za 6 mesecev. Takrat je tudi končno zvedel zakaj je bil obsojen na 20 let zapora. S pomočjo priča in advokata je dokazal, da je bil po nedolžnem zaprt. V Kanadi je delal pri GM kjer je tudi dočkal upokojitev. Imel je sina Janeza in hčerko Mojco, ki je poročena s Poldetom Zupan iz Zagorja. Imel je enega vnuka Gregorija in dve vnukinji, Stefi in Katjo. Živijo v Oshavi, Ontario.

Polde Zupan, organizator pogreba.

ŽPK. TOMAŽ HOLMAR, OBIRSKO

1905

Č.G. TOMAŽ HOLMAR
ŽUPNIK NA OBIRSKEM

Pred nekaj meseci je na Koroškem na Obirskem praznoval 95 letnico svojega rojstva priljubljeni župnik Tomaž, poznan po dejstvu, da je skupno s prof. dr. Ehrlichom večkrat obiskoval sv. Višarje, med drugim tudi leta 1932, ko je prof. na Vrhu višarske gore, spregovoril znamenite besede o vlogi Slovencev na tem mestu. Od vseh udeležencev tega romanja je župnik Tomaž Holmar edina preživela priča tega dogodka.

Zato bi bilo zgodovinsko zelo važno, če bi kak Ehrlichov učenec, ki živi na Koroškem prosil č.g. župnika za razgovor, da bi nam ta edina priča posredovala opis tega dogodka. Iz Nedelje, cerkvenega lista krške škofije, dne 2. Januarja 2000 objavljamo nekaj izjav tega zavednega Slovencea.

Rodil sem se leta 1905 v starodavni Gospe Sveti. Tako sem doživljal še habsburško monarhijo do leta 1918. S tem utrakvistično ljudsko šolo v Žabnicah pod Višarjami, kamor se je leta 1911 oče preselil od Gospe Svete z družino in

smo tako prišli pod Italijo, tam doživeli nastop Mussolinija z vsemi fašističnimi šikanami. Gimnazijo sem začel v Celovcu leta 1917, tam doživel plebiscit na Koroškem s tistim teatrom - druge besede ne najdem za „slavnost“ po plebiscitu na Kardinalskem trgu, ko sta dva imenitnejša Korošca iz dveh z vncem povezanih čaš pila „bratovščino“ ali kaj, eden Nemeč, drugi Slovenec. „Teater“ zato, ker so Nemci iz te zmage, ki so jo mogli doseči le tako, da so v stiski naredili Slovincem svečano obljubo, da bodo Slovenci imeli vso svobodo kulture in sploh za ves svoj razvoj. Ta lepa obljuba pa je bila bržkone že pri tem slavlju pozabljena. Iz svoje „zmage“ so naredili „zmago v nemški noči“, Slovence razglasili za nezveste, za izdajalce in pozabili, da so sami bili grdo nezvesti svoji slovenski obljubi. Podobno je bilo po 2. svetovni vojni. Celotna državna pogodba jih ni toliko vezala, da bi jo do kraja uresničili. Kakšna zvestoba lastni besedi?

Če že ne več, je bilo to drugo razočaranje koroškega Slovence, ki je naivno zaupal Nemcu, „možu besede“. Druga razočaranja: po tem porazu nemštva sem upal, zdaj se bodo Slovenci dvignili. Pa sem opazil: oče, ki je bil zaradi slovenstva v pregnanstvu, je govoril s svojim otrokom nemško. Kako to? Na moje vprašanje njegov odgovor: „Ne maram, da bi moj otrok zaradi slovenstva tako trpel kakor sem jaz.“ Bridko spoznanje: Hitler je našemu slovenstvu vendarle zlomil hrbenico. Podoba je, kakor da nihče ne spozna, da umiramo, nihče se ne postavi proti temu stanju. Smo mar obupali v letu Slomškove beatifikacije?

Dragi Janez!

V imenu društva TABOR in žalujoče žene Milke ter otrok bi se rad poslovil na Tvoji zadnji poti. Pošten in iskren član društva TABOR, zvest svojemu narodu in veri ter načelom slovenskega naroda, Bog, Narod, Domovina si v soboto izdihnil svojo blago dušo. Vedno si bil pripravljen pomagati fizično in finančno domobranci ideji, ko smo pred leti postavljali spominski križ pokojnim domobrancem v Midlandu. Za vso to nesebično delo Ti bo Bog bogato poplačal. saj Tvoja duša je že pohitela k Vsemogočnemu v naročje. Mnogo si pretrpel v življenju, bil krivično zaprt od komunistov dolga leta ter po božji volji končno le pristal v svobodni deželi Kanadi, ki Te je lepo sprejela. Ustvaril si z ženo Milko lepo družiničo, ki pa Te bo sedaj zelo pogrešala, saj so izgubili dobrega in skrbnega moža, očeta in starega očeta. S Tvojo smrtjo smo tudi mi Taborjani izgubili enega najbolj zvestih članov, občutili bomo to veliko izgubo. Spočij se dragi Janez v tej kanadski zemlji, ki Ti je dala zadnje zatočišče in mirno življenje, ženi Milki in otrokom pa v imenu društva TABOR izrekam še enkrat iskreno sožalje!

Feb. 2, 2000

Društva TABOR.

Blaž Potočnik, predsednik

Društva TABOR.

PRISPEVKI

Za urditev groba dr. Lampert Ehrlicha

Burjes Lojze in Kati	\$100.00 US
Čop ing. in Maria	\$1,000.00 CD
Čuješ dr. Rudolf	\$1,000.00 CD
Gorišič dr. in Fanika	\$500.00 US
Gregorič Lojze in Vera	\$1,000.00 US
Jurečič dr. Albert	\$100.00 US
Korošec dr. Blaž	\$1,000.00 US
Kuk, dr. August in Marija	\$1,000.00 CD
Kurbus Armin	\$75.00 US
Lavrenčič Dora	\$235.27 CD
Lipovšek dr. Anton	\$1,000.00 US
Mejač dr. Ciril	\$150.00 US
Mejač Konrad	\$100.00 US
N.N. dr. L.	\$425.00 US
Pavlovčič dr. Milan	\$100.00 US
Porovne dr. Franc	\$100.00 CD
Pregelj Vladimir	\$100.00 US
Rus Jože in Biba	\$100.00 US
Seljak ing. Anton	\$500.00 CD
Študel dr. Anton in Marija	\$1,200.00 CD
Šušteršič dr. Stane	\$150.00 US
Zadnikar Mag. Vili in Rela	\$1,000.00 US
Žebot Iča	\$100.00 US

Skupaj \$6,000.00 US
\$5,035.27 CD

Iskrena hvala vsem darovalcem
za humanitarno dejanje!

Če kdo še želi prispevati, naj pošlje na Urednika SD. Vsem dosejanim in bodočim darovalcem se iz globokega Srca zahvaljujemo.

Konvencije

Pred dnevi smo na TV opazovali, kako so Kanadčani na civiliziranem in demokratskem procesu iskali novo ime za prejšnjo REFORM PARTY v Kanadi. Nehote smo začeli primerjati ta učinkovit proces, ki je v par urah rodil uspeh ko je z 75% delegatov izbral novo ime nove koalicije, s polževo metodo usklajanja koalicijskega programa in "izbire" naslova novega "Demosa" v Sloveniji.

1000 delegatov iz cele Kanade je sklenilo, da je ime nove stranke Canadian Conservative Reform Alliance Party sprejemljivo večini delegatov, čeprav je nekoliko zrahljalo enotnost, ki jo je prej užival predsednik Reform Party Preston Manning.

OBILJE VELIKONOČNEGA VESELJA VSEM PRIJATELJEM SLOVENSKE DRŽAVE

Uprava in uredništvo

Vstajenje in ugovori

Odkar je Kristus od mrtvih vstal, se pojavljajo ugovori proti Kristusovemu vstajenju. Ti ugovori pa se vrtijo vedno okrog istih stvari. V tej ali oni obliki se ponavljajo končno vedno samo trije pomisleki, ki imajo svoj izvor ne toliko v evangeljskih poročilih, marveč predvsem v glavah tistih, ki nadnaravnih dogodkov v Jezusovem življenju na noben način nočejo verjeti.

Prvi pomislek hoče razložiti Jezusovo vstajenje s prevaro apostolov. Pravijo: Apostoli so truplo ukradli in potem širili vest, da je Kristus od mrtvih vstal. Ta ugovor so prvi skovali člani judovskega velikega zbora, ko jim je straža izpred Jezusovega groba javila, kaj se je zgodilo. Ta ugovor je najšibkejši. Proti njemu govorijo Jezusova prikazovanja po vstajenju in previdnost apostolov ob prvi novici, da je Jezus vstal. Apostoli so verjeli šele potem, ko so se dobro prepričali.

Drugi pomislek navaja možnost, da Kristus ni umrl, marveč da je bil samo navidezno mrtev. Toda Pilat je izročil Jezusovo truplo Jožefu iz Arimateje šele potem, ko je bilo uradno ugotovljeno, da je Jezus umrl. Križanje in s sulico prebodeno srce ne dopuščata nobenih dvomov o Jezusovi smrti. Ob misli na vse to je pomislek neutemeljen.

Tretji ugovor prihaja iz parapsihologije. Apostoli so imeli halucinacije, torej so zapadli samoprevari. Toda apostoli so dobro ločili med prikaznijo in resničnostjo. Saj so prvotno sami mislili, da gledajo prikazen. Šele, ko vidijo prebodene roke, noge in prebodeno stran Jezusovo, se jim je nezaupanje poleglo in so dvomi izginili. In potem so imeli 40 dni priliko prepričevati se o resničnosti Jezusovega vstajenja. Najboljši dokaz proti halucinacijam so imeli stalno pri roki, in to je bil: prazen grob.

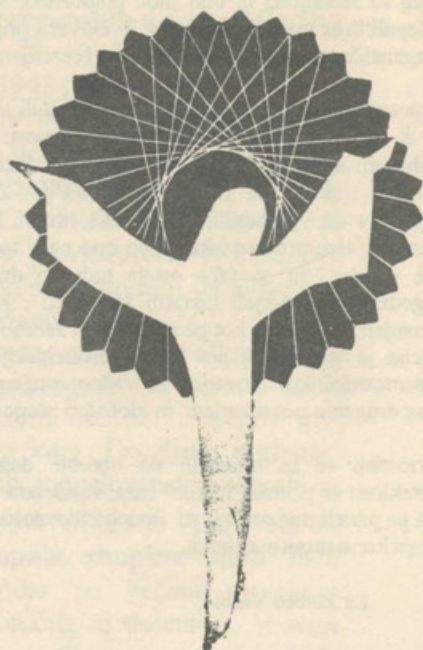
Če nočemo torej potvarjati zgodovine, moramo poročila sprejeti, kakor so zapisana. Brezoveren človek jih ne sprejme, a ne zaradi poročil, ampak zaradi vsega tistega, kar je z vstajenjem Kristusovim združeno. Tu je namreč zraven dolžnost vere, posmrtno življenje, odgovornost za življenje... Tudi tu se spet uveljavlja Simeonova napoved, da bo Kristus mejnik v zgodovini človeštva, postavljen v padec in vstajenje... Res! Je

Papež Janez Pavel 2. je v postnem času prvič obiskal Sveto deželo in je iz Gore Nebo blizu Galilejskega jezera oživljal tisočletim množicam Jezusove Besede, ki jih je skoraj pred 2000 leti govoril Gospod o smrti človeštva.

*Kalvarija velikega petka
vodi v veselje
velikonočnega jutra*

ALELUJA

PODOBA "SLOVENCA- EVROPEJCA" NEZNANKA.

Spominjam se časov iz poznih 60. ali začetkov 70.let, ko so v številnih delih sveta hipiji in študentje organizirali protestna zborovanja proti "establishmentu," proti vsemu takratnemu družbenemu redu, na neki način proti vsej civilizaciji, kakorkoli je že bila organizirana; protestirali so proti takratnemu bontonu, modi, komunikacijskim normam, interpretacijam idej, proti religiji,....

Po njihovem mnenju bi bilo treba spremeniti celoten uveljavljeni način življenja in ga zamenjati z nečim – nihče ni točno vedel s čim. Njihov motto je bil predvsem – rusiti, ne zamenjati. Nova generacija takrat ni iskala odgovorov, kako iz zapuščine starega, porušenega, preiti na novo, boljše. Zgodilo pa se je le to, da so stopili iz mraka v popolno temo, v še večjo neznanko. Bodočnost je nenadoma postala neznanka, katere razvoja nihče ni mogel predvidevati. Vodenje ljudstev so prevzemale generacije, ki so se oblikovale v negativizmu, brez ciljev, brez vizije. Opravičilo za takšno stanje pa jim je bil pragmatizem in pododovana nejasnost. Namesto, da bi stare vrednote zamenjali z novimi, so iskali opravičila za lastno nedorečenost, namesto odgovorov se je pojavljalo vse več vprašanj. Izkazalo se je, da so bili tudi oni ujetniki preteklosti, tedaj se sedanjosti ni bilo moč prepoznati, v prihodnost so vstopali brez vizije; vse skupaj je človeka pripeljalo v orbito pragmatičnega negativizma, v orbito brezciljenosti.

V poznih 80.letih smo tudi Slovenci pristali v orbiti nacij, ki so si želele pridobiti nacionalno suverenost. Slovenija je v vsiljenem razvoju svetovnih dogajanj odkrila zgodovinski trenutek tudi zase, za slovensko nacijo. Začela je iskati odgovore na vprašanja, kje je naše mesto, kdo smo, kam gremo; v tem procesu iskanja pa smo našli tudi stvari, ki so bile narobe in so take ostale tudi do danes. Bliskovite dogodke so usmerjali takratni vizionarji, ki so bojzljivo oznanjali tako doma kot po svetu, kam želimo, kaj je naš cilj. Nacija je stopila na pot lastne emancipacije, kjer mi kot posamezniki, kot Slovenci, še vedno ostajamo na pol poti, drug drugemu nenaklonjeni in globalno nespoznavalni.

Vizionarji so se umaknili na obrobje dogajanj. Ujetniki preteklosti so postali "motor" casa, šestdeseta in sedemdeseta leta pa paradigma sedanjosti. Podoba Slovenca – Evropejca pa ostaja konstantna neznanka.

Dr.Zlatko Verbič.

SLOVENSKI SVETNIKI JOŽKO ŠAVLI

Pisatelj in vsestranski kulturni delavec Prof. dr. Jožko Šavli je v Novi Gorici izdal nadvse zanimivo knjigo SLOVENSKI SVETNIKI, kot "posebno izdajo v počastitev A.D. 2000."

V knjigi, ki opisuje vpliv krščanstva na slovenski narod, izhajajočega iz Karantanije že za časa Karla Velikega (769-814), ki je že takrat kljubovalo nemškemu nacionalizmu in tako ohranjalo svojo identiteto.

V knjigi navaja poleg manj pomembnih osebnosti stebre krščanstva in slovenstva, ki so bili najvplivnejši v tej obrambi.

Na prvem mestu opisuje prvega slovenskega svetnika sv. Domicijana, nato sv. Modesta, (četudi Irskega porekla) sv. Emo Krško, sv. brata Ciril in Metoda, sv. Gorazda mučeniške Kancije, blaženega A.M. Slomška, škofa Barage, Knobleharja, Gnidovca in novejši mučenike: škofa Antona Vovka, dijaka Grozdeta.

Obžalujemo, da je pri izbiri slovenskih mučencev pisatelj prezrl mučenika LAMBERT EHRLECHA, ki ga mnogi Slovenci častimo v upanju, da mu bo vodstvo Cerkve priznalo njegov doprinos pri obrambi katoške vere in ga tako proglasilo za cerkvenega mučenca.

KNJIGO LAHKO NAROČITE:
STUDIO RO, ZALOŽNIŠTVO HUMAR
D.O.O. BILJE 4A
5292 RENČE NOVA GORICA
TEL/FAX 065/53322.

Dr. Jože Jančar z ženo Marijo-Hribar in sestro Marijo por. Kompore, v Gradcu l.1947.

NOVICE IZ ARGENTINE

+Iz B.Airesa sporoča Slovensko planinsko društvo, San Carlos de Bariloche, da nas je po krajši bolezni zapustil duša slovenskega planinstva, njen predsednik, pisatelj in gorski pobudnik DR. VOJKO ARKO. Kmalu bi dočakal 80 let svojega dela za slovensko skupnost in slovensko gorništvost. Nenadomestljivega idealista so pokopali 11. Marca na gorniškempokopališču, na vznožju gore Lopez, ki je v življenju zelo ljubil.

Izpolnila se mu je želja, da počiva blizu grobov pred 60 leti umrlega planinca, duhovnika Kastelica in groba še pred nedavnim planinam izročnega prof.dr. Franca Berganta.

Dr. Vojko Arko je bil zaveden Slovenec in globoko veren. Še pri zdravju je ustregel pobudi predsednika SKA arh. M. Eiletza in mu izročil mnogo zgodovinskega gradiva za novo knjigo, ki bo predvidoma kmalu izšla v spomin slovenskih gornikov.

Uredništvo SD izreka ge. Soprog, vsem svojcem in prijateljem globoko sožalje. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

+ č.g. JANEZ LANGUS

Slovensko dušno pastirstvo v Argentini sporoča rojakom, da je 10. Marca po dolgotrajni bolezni umrl 72.letni župnik argentinske fare v Isidri de Casanova.

Pokojni je bil 38 let spovednik slovenke verske skupnosti v San Justu.

+Dr. JOŽE JANČAR,

V torek, 14.marca, je v Bristolu v Angliji po težki bolezni umrl dr. Jože Jančar, slovenski zdravnik, v starosti 80 let. Rojen je bil 23.maja 1920 v Žalni na Dolenjskem. Medicino je študiral v Ljubljani in Gradcu in dokončal na Irskem. V Angliji se je posvetil znanstvenim raziskavam na področju psihiatrije. Napisal je več knjig in mnogo znanstvenih razprav, za kar je dosegel več visokih odlikovanj.

Pokojni dr. Jože Jančar ima velike zasluge, da je po vojni mnogo begunjskih študentov

moglo študirati na univerzi v Gradcu.

V Angliji zapušča ženo Marijo, hčerko Sonjo in sinova Jožeta in Martina, ter štiri vnuke; v Sloveniji sestro Pavlo in v ZDA sestro Marijo, poročeno Kompore.

Mnogi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v posebno hvaležnem in lepem spominu, zlasti številni nekdanji slovenski begunski študenti iz Gradca, saj je bil pokojni Jože njihov prvi predstavnik pri taboriščni upravi in na univerzi. S.Š.

Glosa Kanadskih Slovencev

Prosto po Prešernu

Baraga, ne púst jim vséga,
nósi Slómšek nas v prísih,
cépi nas na zdrávih trséh,
vrzi most do družga bréga!

Pri Kópáču le začnimo,
prósil réva dni je vsáke
le za cérkev, za S'ROMÁKÉ
sténo dólárje darímo.
Svétih móž še več dobímo,
pa nobén ga ne doséga,
vsak nas zdaj po svóje béga.
Rád zapríli cérkve vráta
bí Slovénecm. Naj jim fráta!
Baraga, ne púst jim vséga!

Kaj sta Sódja, kaj Osána
naredíla vsé za pévce,
nismo mi níkake révce,
védnost not bílá nam dána.
Náctetu zdaj družba vdána
slédi zvéstó po predpísih.
Číta se na náših frísih,
káplje dóbre nam ne zmánjka,
prerokúje nám cigánka!
Nósi Slómšek nas v prísih!

Se Slovenci mi ne dámo,
dvá sta zmóžna za trí stránke,
síti kdaj smo že prežgánke,
noč in dan na svét' garámo.

Pózne trike te spoznámol
Društév 'mámo več na prístih,
mánjše cifre zdaj pri krstih,
za naméček pa GLASÍLO,
dél se jih je prelevílo!
Cépi nas na zdrávih trséh!

Trébuh smo za krúhom nésti,
slíke, nóvce še srečnejši,
zdrávi, bólni in šibkéjši,
se za dár življenja trésti.
Gnidovca, Grozdéta próst'li,
da olajša se nám vpréga.
Bóg nas varuj vséga zlégal
Mát' Brezjánska čúvaj národ,
da ne sprídí se nám zárod,
vrzi most do družga bréga!

Napísámó za slovenski kulturni
praznik v letu dvestotega
Prešernovega rojstnega dne

Toronto, 8. svečan 2000
Bernarda Čemas

TABOR SPB Sekcija Toronto

Dne 14. Marc 2000

Blaž Potočnik, Preds. Tajnik Genorio Karl, Podpr. Stane Lamovšek, Blag. Tone Štih, odborniki Gd. J. Jaklič, Gd. L. Dejak, Gd. T. Koželj, Dr. A. Kuk, Dr. P. Urbanc

585 Horner Ave.
Etobicoke M8W 2C3 Ont Kanada

Tel. 416 259 6206

Predsednik vlade RS
Dr. Janez Drnovšek
Gregorčičeva 20
1000 Ljubljana RS

Cenjeni gd Predsednik-

Po naši zadnji informaciji delo pri gradnji Parka spomina Teharje zopet zaostaja. Letos mineva že 10 let od naše osamosvojitve, demokratizacije. Projekt Park spomina Teharje je bil od vlade in parlamenta odobren. Realiziranega dela pa je manj kot 25% odkupljenega projekta.

Naše društvo preživelih domobrancev gleda na tako ravnanje z nelagodjem. Naša domovina nam posebno na tem področju poprave krivic odpora rdeči revoluciji kaže neprijazen, skoraj sovražen obraz. Tako ravnanje je v nasprotju z vidika navodil, izjav Evropskega sveta. Spričo kandidature vstopa RS v Evropsko skupnost to ni dobro spričevalo.

Stanje izgradnje v Teharje danes po toliko letih dela postaja že naravnost sramota za našo novo državo.

Prosimo in pozivamo Vas, da končno vendarle v državni proračun "uspešne" Slovenije vnesete zadostne fonde, da se ta projekt konča.

S spoštovanjem

Blaž Potočnik